

neque ille subijcet Ecclesiæ censuris in foro conscientiæ, licet in foro externo præsumatur hæreticus. 2. hæreticus pariter non est, qui paratus est iudicium suum Ecclesiæ subijcere, aut nescit contrarium ab Ecclesia doceri, licet ex ignorantia culpabili, & crassa, ut vocant, id ignoret.

21. *Quæst. 4.* An sit revera hæreticus, qui dubitat circa res fidei? R. qui positive dubitat de aliquo fidei dogmate, ab Ecclesia jam definito, iudicans illud esse incertum ob rationes oppositas, ille proculdubio est hæreticus, & excommunicationem incurrit ex c. 1. de hæret. *dubius in fide infidelis est.* Secus vero qui super aliquo fidei articulo *negative* se habet suspendens iudicium, & alio se divertens, ne mentem fatiget, vel ut ad aliam cogitationem sese applicet. Verum si iudicium ita suspendas, ut practice iudices, motiva fidei contraria incertam reddere veritatem catholicam, pariter eris hæreticus; cum id sine iudicii deliberatione, ac pertinacia stare nequeat.

22. *Quæst. 5.* Quid est apostasia a fide? Est integra defectio a fide, per baptismum suscepta. Iisdem pœnis, quibus hæresis, subijcitur; cum re vera sit hæresis, nec ab illa differat, nisi quod hæreticus ex parte tantum, apostata ex toto a fide recedit. Pueri baptismo initiati, qui ab infidelibus in eorum secta enutriuntur, nec de rebus nostræ fidei unquam fuerunt edocti, non sunt apostatæ formales, nec ut tales abjurare coguntur, si ad catholicam fidem redeant; sed expediuntur cum professione fidei, absolutione a censuris ad cautelam, & cum instructione. *Cong. S. Off. 12. Mag. 1604.*

TRACTATUS II.

CAPUT UNICUM.

De præcepto virtutis spei.

1. *Quæst. 1.* Quid est spes, & quodnam ejus objectum? R. est virtus, per quam cum certa fiducia futuram beatitudinem, & ejus media esse sequenda expectamus per Dei auxilium. Hinc materia spei nostræ (sive ut ajunt, objectum ejus materiale) duo complectitur; primo æternam beatitudinem, quæ est ipse Deus fruendus; secundo auxilia Divinæ gratiæ, & opera bona, Deo adjuvante, exsequenda. Rationes autem, in quibus innitur spes nostra, quod formale abjectum dicitur, alii dicunt esse misericordiam Dei, alii omnipotentiam, alii promissionem; alii denique divinam bonitatem, prout ipsa nobis communicat auxilia sua ad salutem æternam consequendam. Censeo, motivum integrum, & adæquatum spei nostræ tria hæc complecti, puta misericordiam Dei, Omnipotentiam, & promissionem, sine qua non possemus salutem cum fiducia sperare.

2. *Quæst. 2.* An, & quando obliget præceptum spei? R. 1. certum est, extare præceptum spei, & quidem speciale, a præcepto reliquarum virtutum distinctum. Constat ex Trad. spem numerante inter dispositiones adulto necessarias ad justificationem; Deus autem nobis præcipit, apponere ea, quæ nobis sunt necessaria ad salutem obtinendam. Unde Alex VIII. damnavit hanc the-

sim: homo nullo unquam vitæ suæ tempore tenetur elicere actus fidei, spei, & charitatis ex vi præceptorum Divinorum ad eas virtutes pertinentium.

3. R. 2. Præceptum spei probabiliter obligat per se, cum primum homo rationis usum assequitur, & finem ultimum ad quem tendere oportet, clare cognoscit, ita ut multum tempus non differat, spem elicere. Ratio est, quia sine spe nec justificari possumus, nec in justitia persistere, nec apud Deum aliquid mereri. 2. quoties versaris in periculo desperandi, nec aliter quam per actum spei potes confirmari. 3. sæpe in decursu vitæ. 4. in mortis articulo, in quo spes est maxime necessaria contra imminentes tentationes. Obligat autem per accidens, quum urget præceptum aliarum virtutum, quæ sine actu spei exerceri nequeunt; aut aliqua nos vexat tentatio, quæ superari nequeat, nisi spe mentem erigamus.

4. *Quæst. 3.* Quænam sunt vitia spei contraria? R. duo, nempe desperatio, & præsumptio. *Desperatio* est diffidentia de obtinendo Deo, aut æterna salute, aut de obtinenda venia peccatorum, vel auxiliis ad emendationem vitæ necessariis. *Præsumptio* est fiducia obtinendæ beatitudinis vel propter merita propria, vel absque cooperatione sua propter merita Christi. Utraque est mortale ex genere suo, cum sint opposita virtuti Theologicæ, & gravi injuria Deum afficiant. *Ista duo occidunt animus, aut desperatio, aut perversa spes*, ait S. August. Serm. 87. de Verb. Evang. Et quidem desperare de æterna salute, semper est grave peccatum, non admittens parvitatem materiæ. Ad peccatum præ-

sumptionis pertinet, velle in peccato perseverare, quandiu quis valet, sub spe veniæ in mortem obtinendæ; scilicet, si spes illa sit ratio movens ad peccandum, secus vero si spes non influat in peccatum, licet peccans speret peccatum sibi postea remittendum. V. D. Thom. 2. 2. q. 21. a. 1. & 2.

TRACTATUS III.

DE PRÆCEPTO CHARITATIS.

CAPUT I.

De præcepto charitatis in Deum.

1. *Quæst. 1.* Quid est charitas erga Deum, & quodnam ejus objectum? R. Charitas in Deum est amor amicitia, quo Deo bene volumus, & omnia bona ipsi cupimus ob summam; & infinitam Divinæ naturæ perfectionem. In quo differt ab amore, qui vocatur concupiscentiæ, scilicet illo, quo Deum amamus, non quidem propter se ipsum, sed quia nobis bonum. Hinc charitatis objectum materiale primum Deus est, secundarium nos ipsi, & proximus; eodem enim actu, quo Deum amamus, nos ipsos, & proximum diligimus propter Deum. Motivum autem, sive formale objectum charitatis est Deus ipse, qua bonus est in se, sive Divina bonitas, quæ complexio est infinita perfectionum omnium.

2. *Quæst. 2.* Ad quid obligat charitatis præceptum? R. ad Deum super omnia diligen-